

Patagonija malo drugače

O prvih slovenskih vzponih v patagonskih gorah

✍ in 📷 Tone Golnar

Gorski svet južne Patagonije Slovenci zelo dobro poznamo, saj smo tam veliko plezali, gore osrednje in severne Patagonije, predvsem na čilski strani, pa so nam skoraj popolna neznanka. V osrednjem delu leži najvišji vrh Patagonije Cerro San Valentin, ki presega 4000 m. Nedaleč od njega proti severu se nahaja Cerro Castillo, eden od vrhov, ki ju opisujem v nadaljevanju.

S srečanja v Patagonijo

O aktivnosti argentinskih Slovencev v Patagoniji vemo kar nekaj, veliko manj pa o prvem obisku alpinistov iz Slovenije. Ker je od tedaj minilo že dobrega četrtoletja in ker ni bilo o prvih vzponih skoraj nič objavljenega, je prav, da na kratko obudimo spomin nanje.

Kdor je prebiral Terrayeve Osvajalce nekoristnega sveta, se mu je najbrž – tako kot meni – Patagonija zazdela zelo divja in nedostopna. Predstave so okrepili še članki in slike patagonskih odprav v tujih alpinističnih revijah. In Slovenci, ki smo preplezali že pol Himalaje in skoraj vse Ande, še nismo bili tam. Kateri cilj bi lahko bil idealnejši za mladega, nadebudnega alpinista?!

V začetku osemdesetih let, v času Jugoslavije, je bilo organizirati in izpeljati odpravo v oddaljena gorstva veliko težje kakor danes. To so bili časi, ko si lahko tujo valuto kupoval le na črno, od preprodajalcev, pozneje pa so uvedli celo denarni "depozit" za prestop meje. Če k temu prištejemo še to, da sva o odpravi sanjala "uboga" študenta, so bile možnosti, da bi svoje želje uresničila, enake nič. V začetku leta 1982 se je pokazala prva resna možnost, da bi s soplezalcem Ljubom Hanslom lahko stopila na južnoameriška tla. Čilska planinska zveza je namreč razpisala mednarodno srečanje alpinistov v andski dolini Lo Valdes, že takrat pa sva se odločila, da bova obiskala tudi Patagonijo. Bila sva zelo vesela, ko naju je Komisija za odprave v tuja gorstva izbrala za predstavnika Jugoslavije. Seveda sva si morala vse stroške kriti sama; kaj vse je bilo potrebno narediti, da sva do odhoda zbrala okoli 6000 USD, raje ne bom opisoval.

O Čilu takrat nismo vedeli kaj dosti. Vsi smo poznali nasilno diktaturo generala Pinocheta, ki je s pomočjo organizacije CIA ubil demokratično izvoljenega Allendeja in zavladal s trdo roko. Prvo presenečenje je bilo, da je Čile ena redkih južnoameriških držav, za katero Jugoslavnani nismo potrebovali vizuma, drugo pa, da so bili vsi ljudje, ki sva jih srečevala, zelo odprti in prijazni. Prve dni sva preživela pri zelo gostoljubni izseljenski družini Domič, po poreklu s hrvaškega otoka Brača.

Mednarodno srečanje v dolini Lo Valdes je za naju predstavljalo prvi stik z visokimi gorami. Čeprav se nama vzpon na šesttisočak Marmoleho ni posrečil, sva bila vseeno vesela izkušnji, ki sva jih pridobila. Na srečanju sva spoznala tudi Korejca Chila Kyuja Sohna in Novozelanca Davida Waugha, ki sta se odločila, da bosta šla z nama v Patagonijo. Najina velika želja je bila, da bi obiskala skupino Paine na jugu Čila, a žal so bile finančne možnosti preveč skromne, da bi si lahko privoščila potovanje do tja. Na eni od znamk, ki sva jih lepila na razglednice, sva zagledala goro, na las podobno Trem Cinam, pod njo pa je pisalo Cerro Castillo. Takoj nama je postalo jasno, da je to gora za naju. Gospod Domič nam je prijazno priskrbel štiri brezplačne železniške vozovnice do mesta Puerto Montt na obrobju Patagonije, od tam pa smo leteli v Coyhaique, še kakšnih 600 km proti jugu. Tam smo se po priporočilu obrnili na gospoda, ki je bil v XI. čilski regiji zadolžen za šport in on nas je peljal do izhodišča pod goro, do Ville Cerro Castillo.

Domačini so nas prijazno sprejeli in gostili. Dobili smo gavča, ki je s konji prenesel našo prtljago pod goro; do tabora ob njenem vznožju smo hodili 6 ur, pretežno po gozdnati pokrajini. Ob pogledu na goro smo takoj spoznali, da so bile na znamki zares upodobljene Tri Cine, naša gora pa je bila kljub temu mogočna in na videz nedostopna. Po podatkih, ki smo jih imeli na voljo, smo vedeli le, da je visoka okoli 2300 m in da jugovzhodna stena, ki smo se je nameravali lotiti, še ni bila preplezana. Naš gavčo nam je zatrdil, da še nikomur ni uspelo priti na vrh. Kot da je gora zakleta. Pozneje se je izkazalo, da

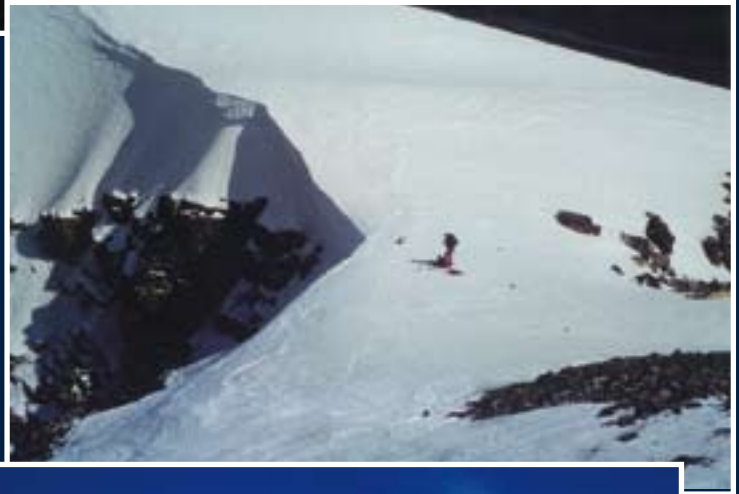

Cerro Castillo (2675 m) - vrh smeri

Na sedlu - izstop smeri

Snežna goba na Puntigadu

Puntigado - pogled iz doline

so jo z vzhoda leta 1966 prvi preplezali čilski alpinisti, potem pa do našega prihoda najbrž res ni imela več obiskovalcev.

Cerro Castillo (2675 m)

Dežne kaplje so se s sunki vetra zaletavale v šotore. Višje nad taborom je naletaval sneg, gora pa je bila odeta v težke, temne oblake, od katerih ne moreš pričakovati nič dobrega. Še prejšnji dan, ko smo hodili od vasi, so se od nedostopnih sten odbijali sončni žarki. Takšna je Patagonija, v enem dnevu lahko doživiš poletje in tudi najhujšo zimo. Naslednje jutro smo se zbudili v soncu in se hitro odpravili – treba je bilo izkoristiti vsak trenutek lepega vremena! Počasi smo se vzpenjali po strmem snežnem pobočju. Enaki, ponavljajoči gibi človeka utrujajo, ne le telesno. Končno smo prišli na snežni plato pod goro, kjer smo nameravali prenočiti, naslednji dan pa poskušati priti čim višje. Uredili smo si udoben prostor za spanje. Pogled mi je uhajal preko ogromnega jezera do velikih kopastih oblakov, s katerimi so bili obdani najdrznejši vršaci na Zemlji. Žal nam je bilo, da ne moremo tja. Kako prijetno bi bilo sedeti ob tabornem ognju tam nekje ob robu pragozda in se pogovarjati dolgo v noč ... Iz razmišljanja so me predramile drobne snežinke, ki so začele padati z neba. Zavil sem se v spalno vrečo in nič več me ni motilo.

Ko smo zjutraj vstali, je sonce že obsijalo okoliške vrhove, naša gora pa je bila odeta v meglo. Nekaj centimetrov snega, ki se je čez noč nabral na čevljih, nas ni odvrnilo od naše namere. Začeli smo se vzpenjati po globoko izdolbenem žlebu sredi ozkega snežišča. Edino plazovi lahko izdolbejo takšen žleb. Zavedali smo se, v kakšni nevarnosti smo, a želja po vzponu je bila močnejša. Če bomo imeli srečo, ne bo plaz. Ali ni človek prevečkrat odvisen prav od sreče? Dokler jo ima, je vse v redu ... Ljubo je preplezal skalnati skok, ostali smo mu sledili s pomočjo vrvi. Glavna ovira je bila za nami, dalje smo plezali drug za drugim kar brez varovanja. Strm ledeni odstavek smo premagali kot za šalo in pot nam je bila odprta. Visoko nad nami se je žleb zaključil s zaledenelim slapom. Bolj ko smo se mu približevali, bolj je kopnelo moje upanje. Od blizu je bil videti nepreplezljiv. Ljubo se je zagnal v previsni led. Ko smo ostali žemari-li za njim, sem že vedel, da bomo uspeli. Do sedla nas je ločil še dober raztežaj. Boriti smo se morali za vsak meter. Končno je bila nad nami le še ogromna opast, ki je grozila, da se bo vsak čas zrušila. Obšli smo jo in se znašli na sedlu, kjer smo se razvezali in skoraj stekli proti vrhu. Preplezali smo še kratek skalnati skok in stopili na vrh naše gore. Nobenih sledi o predhodnikih ni bilo. Torej smo bili zares prvi ...

Bilo je že popoldne, ko smo začeli sestopati. Večina smo se spuščali po vrvi, manj strme dele pa smo v sestopu preplezali nenavezani. Po treh urah smo prišli na snežni plato pod steno, kjer smo prejšnjo noč prespali. Nadaljevali smo vsak zase. Krepko sem zaostal za drugimi; tema me je dobila še v grapi, po kateri smo se vzpenjali prejšnje jutro. Ko sem prišel na ravnino, sem krenil proti gozdu, kjer je stal naš tabor, in začel iskati svetlobo ognja, ki so ga prijatelji gotovo zakurili. Nenadoma sem zagledal nekaj svetlečega. Veselo sem zakoračil proti svetlobi, potem pa obstal. "Ogenj" se je pokazal, ko sem s svetilko posvetil vanj, ko pa sem snop svetlobe usmeril drugam, je takoj izginil. Prešinilo me je, da bi lahko to bile oči kake divje zveri, ki živijo v teh gozdovih, na primer pume. S kar največjo hitrostjo sem naredil velik ovinek, potem pa končno le zagledal pravi ogenj.

Puntiagudo (2484 m)

Na dogovorjeni dan je prišel v naš tabor gavčo in spravil naše stvari v vas. Naslednji dan smo se odpeljali v Coyhaique, od tam pa poleteli v Puerto Montt. Naš korejski prijatelj nas je zapustil in se odpravil še bolj proti jugu, mi pa smo imeli v načrtu še en vzpon. Čilenec avstrijskega porekla Walter nas je povabil, da skupaj poskusimo splezati na vulkanski vrh Puntiagudo, ki ga prej niti videli nismo. V zameno za vso organizacijo naj bi ga mi vzeli s seboj na vrh. Do vznožja hriba ne vodi nobena cesta, temveč se mu lahko najbolj približaš po jezeru. Walter nam je priskrbel motorni čoln, s katerim smo se odpeljali dobro uro daleč do majhne vasi v švicarskem slogu. Šele sedaj smo videli, kakšna je naša gora; če bi rekel, da je zelo podobna Matterhornu, ne bi pretiraval. Sledila je nekajurna hoja skozi pragozd, dokler nas ni zaustavila noč. Prespali smo na robu ledeniške morene. Naslednji dan nas je čakal vzpon po strmem snežnem pobočju in čez ledenik pod vršni del gore. V eni od ledeniških razpok smo poiskali primeren prostor za šotor. Ura je bila še zgodnja in odločili smo se za vzpon na vrh, saj nam je Walter povedal, da prihajajoči oblaki in vremenska napoved za prihodnji dan ne obetajo nič dobrega. Plezanje v vršnem delu je bilo zares uživaško. Iskali smo prehode med velikanskimi snežnimi gobami, ki jih je napihal veter in jih prilepil na skale. Ob osmih zvečer smo bili na vrhu. Pogled je bil res lep: na eni strani vulkan Osorno v sončnem zahodu, na drugi jezero. Naslednji dan smo se zbudili v dežju, megli in vetru, ki so nas spremljali vse do doline, nato pa smo še dva dni preživeli v osamljeni hiški Walterjevih staršev na drugem koncu jezera in si ob pomanjkanju hrane lakoto tešili z velikimi stebli rabarbare ...

Prva slovenska vzpona v Patagoniji

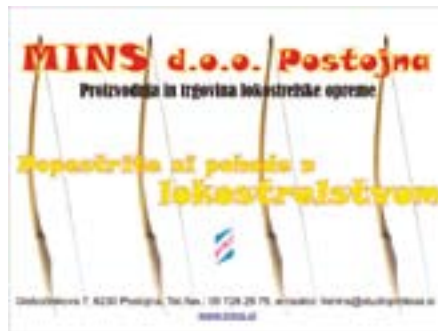
Cerro Castillo (po starih podatkih naj bi bil visok 2320 m, po novih pa 2675 m) v gorski skupini Aisen se nahaja v osrednji Patagoniji približno 160 km južno od mesteca Coyhaique. Izhodišče za vzpon je vasica Villa Cerro Castillo. Prvi so se 10. februarja 1966 po vzhodnem snežnem in skalnatem pobočju na vrh povzpeli štirje čilski alpinisti pod vodstvom Osvalda Lattoreja. Kaže, da na goro vse do našega prihoda leta 1982 ni plezal nihče drug. Tudi o vzponih v naslednjih letih ni bilo kaj dosti govora. V zborniku American Alpine Journal je zabeležen podatek, da so prvo ponovitev slovenskega "superžleba" 15. marca 2003 opravili dva čilska alpinista in Španec. Iz kratkega opisa vzpona in priložene fotografije lahko sklepamo, da je šlo za prvenstveni vzpon po podobnem snežnem žlebu v jugozahodni steni.

Puntiagudo (2484 m, po starih podatkih okoli 2100 m) je izrazit vulkanski vrh v severni Patagoniji severno od jezera Todos los Santos oziroma južno od jezera Rupanco. Izhodišče za vzpon je pristanišče v bližini kraja Petrohue, od koder lahko nadaljujemo

samo s čolnom. Prva sta se na vrh leta 1937 povzpela Hermann Hess in Rodolfo Roth (slednji je umrl med sestopom z gore). Zabeleženih je še nekaj vzponov v štiridesetih in petdesetih letih prejšnjega stoletja, sicer pa je gora zelo redko obiskana. Od jezera do vrha je skoraj 2300 metrov višinske razlike, tako da za vzpon in sestop potrebujemo vsaj tri dni.

Prvenstveni vzpon v Cerro Castillo se po težavnosti ne more primerjati s smermi v stolpih Paine ali v skupini Fitz Roy, vendar je bil to prvi obisk slovenskih alpinistov v Patagoniji.

Mini odpravo Patagonija 1982 sva sestavljala Ljubo Hansel in Tone Golnar, oba člana AO APD Kozjak Maribor. Na poti sva bila od 10. novembra do 28. decembra 1982. Prvenstveno smer Supercoluar smo 4. in 5. 12. 1982 plezali Chil Kyu Sohn (Južna Koreja), David Waugh (Nova Zelandija), Ljubo Hansel in Tone Golnar. Ocena: V, 90°/IV, 50-80°, 700 (1400 m), 6 h (10 h). Vzpon na Puntiagudo smo od 15. do 17. decembra 1982 opravili David Waugh, Walter Buschmann (Čile), Ljubo Hansel in Tone Golnar. Ocena: 40-75°, 1500 m, 6 h.

Dragi planinci in planinke,
Radio Ognjišče vas po novem razveseljuje 2x tedensko:

- ob četrtnih ob 9.30 z rubriko Vabilo na pot
- ob petkih ob 17.00 prisluhnite oddaji Doživetja narave

Vabljeni k poslušanju!

RADIO OGNJIŠČE

Otdaja "Čez hribe in doline"
vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si